

MANUAL FÖR BEDÖMNING AV SKOLORDFÖRRÅD STEG 1-3

Eva-Kristina Salameh

BLANKETTER OCH MANUAL KAN LADDAS NER FRÅN

www.landskrona.se/invanare/forskola-utbildning/

SAMT

www.sprakenshus.se/material

Förord

Under åren 2009-2012 utarbetades ett material för bedömning av det ordförråd som används i skolan. Det prövades ut inom ramen för ett skolprojekt i Helsingborg och Landskrona under åren. Denna manual skrevs för att underlätta tillämpningen av detta material, och framförallt bedömningen av resultaten. I manualen visas hur resultatet kan analyseras över tid både på individnivå och klassnivå. Manualen ger också en kort teoretisk bakgrund.

Eva-Kristina Salameh

Bedömning av skolordförrådet för elever med svenska som andraspråk

En av de viktigaste faktorerna för skolframgång är ett stort ordförråd, framförallt ordförrådet inom olika ämnen i skolan. För att skolan ska kunna ge det stöd som behövs för att utveckla ett skolordförråd, räcker det inte med en bedömning baserad på ett vardagsordsförråd. För barn i skolåldern höjs kraven på språkkunskaper i snabb takt. Till skillnad från det talade vardagsspråket är skolans språk betydligt mer abstrakt och ställer krav både på muntlig och skriftlig förmåga som ökar ju äldre eleven blir. Det kan ta flera år innan elever med andra modersmål utvecklar sitt andraspråk till den nivå som behövs i skolan. Skolan måste därför få en uppfattning om elevens förmåga att förstå de ord och begrepp som används i skolan. Detta material bygger på texter i skolböcker i ämnena svenska, SO, NO och matematik. Även skolord som är knutna till själva undervisningen har tagits upp. Materialet är givetvis inte heltäckande inom varje ämne, men visar på om en elev har svårigheter. Om en elev får låga resultat måste detta givetvis följas upp med en mer noggrann kartläggning för rätt stöd.

För att materialet ska kunna användas även på elevens modersmål, t.ex. för nyanlända elever, har bilderna på Steg 1 som illustrerar verb anpassats, så att alla personer är av samma kön. På detta sätt undviker man extra ledtrådar i form av verbböjning i femininum respektive maskulinum.

Inledning

Projektet Utsikter i Landskrona och Helsingborg, som varade under åren 2008-2012, hade som syfte att förbättra villkoren i skolan för flerspråkiga elever, genom att stödja deras kunskapsutveckling och språkutveckling på båda språken. Baserat på erfarenheter från de första åren i detta projekt startades delprojektet *Modellklasser* år 2010. Syftet med modellklasserna var att utveckla arbetssätt där elevernas resultat och behov styrde insatserna på ett tydligare sätt. Fyra modellklasser i de lägre årskurserna, årskurs 2-4, inrättades på lika många skolor under projektet och den absoluta majoriteten av eleverna var flerspråkiga. Projektet byggde bland annat på Thomas och Colliers (2002) omfattande studie kring faktorer som påverkar flerspråkiga elevers skolframgång. Bland dessa framgångsfaktorer fanns tillgång till undervisning på barnets modersmål och på det nya språket med hänsyn till att det är ett andraspråk, något som tillämpades i projektet. Skolverkets utvärdering av modersmålsundervisningen (2008) visade också att de elever som under hela skoltiden haft modersmålsundervisning både hade ett bättre andraspråk och större skolframgång än de elever som inte haft modersmålslärare.

För att kunna följa de flerspråkiga elevernas språkutveckling behövdes lämpliga bedömningsmaterial. Material som är konstruerade för enspråkiga svensktalande barn bygger på att barnen enbart exponerats för svenska sedan födseln, och resultatet blir därför missvisande, när det används på barn som möter svenska senare. En viktig del i modellklassarbetet var därför att ta fram ett material som gjorde det möjligt att följa elevernas lexikala utveckling och som kunde utgöra ett stöd i undervisningen i svenska som andraspråk. Denna typ av bedömning kan jämföras med ett grovmaskigt nät som tidigt försöker finna de elever som behöver utredas vidare för att avgöra om extra insatser behövs.

De ord som togs fram för detta material var generella skolord som hör till all undervisning, ord i läseböcker för yngre elever och ord som används i undervisningen i svenska för äldre elever, ord från SO och NO och ord från matematik. Materialet har använts vid återkommande mätningar i modellklasserna. I september 2010 genomfördes den inledande kartläggningen och upprepades varje termin tills projektet avslutades 2012. Vid projektets slut hade tre steg med stigande svårighetsgrad arbetats fram och provats ut.

Att fokus till stor del lades på den lexikala utvecklingen hos eleverna med svenska som andraspråk berodde på att all forskning pekar på att ett stort och välorganiserat ordförråd är en av de viktigaste förutsättningarna för skolframgång, vilket visats både i svensk och internationell forskning (Meara 1996, Schoonen & Verhallen 2008). Ett enspråkigt svensktalande barn behärskar ca 10 000 ord vid skolstarten. Under skoltiden kommer barnet att lära sig ca 3 000 nya ord per år, och efter fullbordad skolgång beräknas det passiva ordförrådet uppgå till ca 40 000 ord. Undersökningar i andra språk visar till stor del på samma resultat (Viberg 1996).

Teoretisk bakgrund

Antalet ord kan verka oändligt, och frågan huruvida ett barn har tillägnat sig ett ord eller inte kan inte besvaras med ett enkelt ja eller nej. Det handlar i stället om hur mycket kunskap barnet har om det enskilda ordet, som t ex att det kan ha olika betydelser. Matematiska termer som *rymma* och *volym* har specialiserade betydelser som inte är desamma som i vardagsordförrådet.

Ett barn som tidigt i utvecklingen möter två språk och har god tillgång till båda, utvecklar ett ordförråd eller lexikon i vardera språket i ungefär samma takt. Dessa två lexikon är dock inte identiska, eftersom de olika språken ofta används i olika situationer. Man brukar säga att barnet distribuerar sitt ordförråd över två språk, vilket man måste ta hänsyn till när man bedömer ordförrådet hos flerspråkiga barn (Salameh 2011). Barn som får börja sin skolgång på ett andraspråk, som det inte behärskar, förväntas utveckla ett nytt språk samtidigt som inläringen ska ske på detta språk. Många barn i denna situation utvecklar i sitt andraspråk ett lexikon som saknar många av de grundläggande ord och begrepp, som ingår i basordförrådet. De lär sig i stället ord som är svåra och abstrakta, sådana ord som förklaras i skolan, eftersom barnen förutsätts ha ett grundläggande basordförråd när de börjar (Viberg 1996).

Barn som möter ett andraspråk i senare förskoleålder eller tidig skolålder uppvisar därför ofta luckor i sitt lexikon. Det kan gälla både basordförrådet och det mer utvecklade ordförråd som behövs i skolan. Verhallen och Schoonen (1998) undersökte lexikal kunskap i båda språken hos turkisk-holländska elever i årskurs 3 och 5. De bad eleverna att förklara betydelsen av välkända substantiv som *bok*, *näsa*, *hår* på både holländska och turkiska, och jämförde med resultaten hos enspråkiga holländska elever. Resultatet visade att de turkisktalande barnen inte alltid kunde förklara dessa ord på holländska, och samtidigt var deras lexikala kunskaper på turkiska inte tillräckligt omfattande för att kunna kompensera för detta, dvs. de kunde inte utgå från det turkiska ordet och översätta det till holländska. En möjlig orsak till de turkisktalande elevernas bristande förmåga att förklara ords betydelse ansågs vara att undervisningsspråket

var enbart holländska, och att en utveckling mot mer abstrakta begrepp på turkiska därför inte kom till stånd i tillräcklig grad. Barnens turkiska ordförråd förblev därför huvudsakligen begränsat till konkreta begrepp. På holländska saknades det basordförråd som är förutsättningen för en fördjupad lexikal kunskap.

Under skolgången förväntas den konkreta förståelse skolbarnet har av ord att djupna efterhand som det t ex möter samma ord i olika sammanhang. De förväntas också förstå över- och underordning. Detta behövs för att eleven ska kunna utveckla de mer abstrakta och teoretiska begrepp som behövs i skolan. Schoonen och Verhallen (2008) menar att när ett skolbarn lär sig förhållandet mellan *däggdjur* och *hund*, så lär det sig också genom det överordnade begreppet däggdjur en ny och viktig aspekt av ordet hund. Relationer mellan olika ord blir allt viktigare att förstå, eftersom kunskap om dessa samband ofta förutsätts i de texter som används i skolan.

Schoonen och Verhallen påpekar också att bristen på kunskap om ord inte alltid är uppenbar, eftersom den kan döljas genom att en elev kan verka ha ett bra flyt i sin ordanvändning, trots en ytlig ordförståelse kring enkla och frekventa ord i andraspråket. För skolan är det viktigt att tidigt kunna fånga upp elever som har problem med svenska som andraspråk och ge dem så bra möjligheter som möjligt att tillgodogöra sig undervisningen. Man behöver därför inte bara bedöma barnets vardagsordförråd utan ord också pröva de mer abstrakta och ovanliga ord som förekommer i undervisningen och i läroböckerna.

Presentation av bedömningsmaterialet

Detta bedömningsmaterial gäller skolordförrådet i ämnena svenska, SO, NO och matematik. Dessutom ingår allmänna skolord som är gemensamma, oberoende av ämne. Orden i bedömningsmaterialet valdes utifrån de läroböcker som användes i de olika årskurserna och skolorna. Både substantiv, verb och adjektiv ingår i materialet. Materialet är uppdelat i 3 steg. Steg 1 bygger på ordförrådet i läroböcker i åk 1-2, steg 2 på läroböcker i årskurs 3-4, och steg 3 på läroböcker i åk 5-6. Dessa tre steg kan användas för olika åldrar eftersom de inte är knutna till någon kronologisk ålder, utan i stället kan man ta hänsyn till hur länge eleven varit exponerad för svenska. Däremot behöver inte eleven först ha varit exponerad för svenska i ett bestämt antal år, utan materialet kan också användas för att följa den lexikala utvecklingen.

Antalet ord i de olika stegen varierar vilket framgår av uppställningen nedan.

Bedömning	Skolord	Ord i läsebok	SO/NO	Matematik	Totalt
Steg 1	10	10	10	10	40
Steg 2	15	15	15	15	60
	Skolord/svenska	SO	NO	Matematik	Totalt
Steg 3	40	20	20	20	100

På steg 1 behöver eleven inte kunna läsa utan ska identifiera rätt bild av tre för varje ord. På steg 1 och 2 används sk luckmeningar, som har ett streck som markerar att ett ord saknas, och eleven ska välja mellan tre ord.

Ambitionen har varit att detta material ska med hjälp av modersmåslärare/tolk också ska kunna användas på andra språk. På steg 1 är det viktigt att eleven inte får extra hjälp genom grammatisk information, t ex verbböjningar i språk med genusböjning på verben, som arabiska och slaviska språk. På de tre bilder som illustrerar ett verb är det därför alltid personer av samma kön som utför någon handling. Om det ord som ska identifieras t ex är *kasta*, och det är en flicka som kastar boll och pojkar på de två andra bilderna, får eleven extra information genom att verbet böjs i femininum och kan peka på rätt bild utan att nödvändigtvis ha förstått innebörden av ordet *kasta*.

Resultat i modellklasser

Eleverna i modellklasserna bedömdes varje termin under två läsår, sammanlagt vid fyra tillfällen. Resultaten från dessa bedömningar redovisades som färgkartor (se tabell 1 nedan). Rött anger att resultatet ligger under förväntat resultat, gult anger förväntat resultat och grönt ett resultat över medelvärdet. Med hjälp av färgkartorna kan den pedagogiska personalen få en överblick över hur ordförrådet utvecklas både för varje elev och för klassen som helhet. Resultaten i tabell 1 nedan gäller steg 2 i bedömningen av skolord, vilket innebär att 15 ord per område prövas, sammanlagt 60 ord. I färgkartan framgår det att ordförrådet i matematik var ett område som skolan behövde arbeta med och också ge extra stöd åt vissa elever. Orden i matematikdelen visade sig genomgående vara generellt svårare för både en- och flerspråkiga elever.

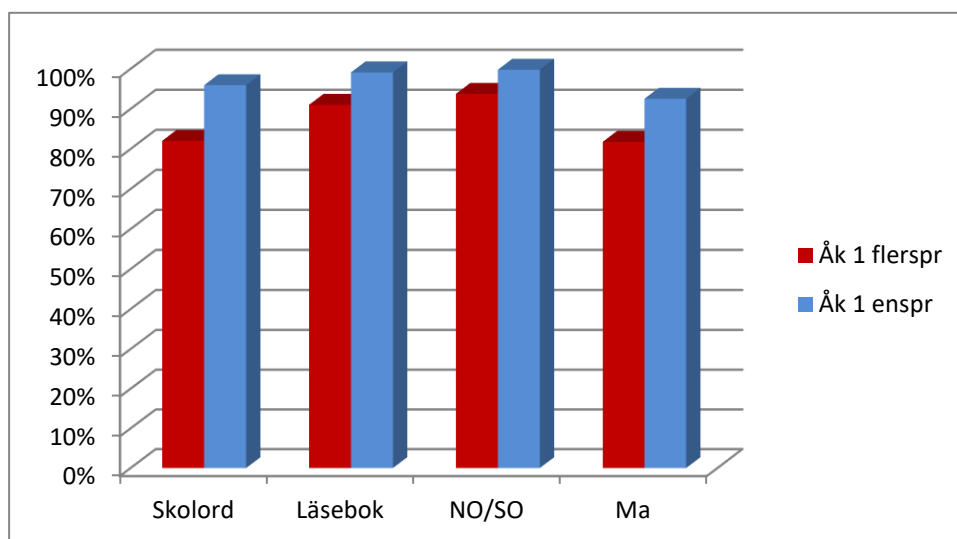
Utifrån tabellen är det tydligt att pedagogernas arbete med skolordförrådet har gett ett gott resultat när man jämför resultaten redan mellan september 2010 och februari 2011. Ytterligare utveckling kan ses under de följande terminerna, september 2011 och februari 2012 för klassen som helhet, även om enskilda elever missat ibland. Eftersom modersmåslärare deltog i undervisningen i hög utsträckning i modellklasserna, fick eleverna begreppen förklarade på båda sina språk för att befästa dem bättre. Siffrorna i rutorna anger antalet ord som barnet markerat korrekt svar på.

Sept 2010	Skol-ord	Läs-ord	SO/NO	Mat	Feb 2011	Skol-ord	Läs-ord	SO/NO	Mat
åk 3	(15)	(15)	(15)	(15)	åk 3	(15)	(15)	(15)	(15)
1	4	6	5	4	1	10	7	4	5
2	12	13	12	11	2	14	13	15	13
3	12	13	14	14	3	13	15	15	15
4	13	10	12	4	4	14	15	14	11
5	13	13	14	9	5	14	13	15	12
6	12	13	12	9	6	14	15	14	10
7	15	12	14	12	7	13	14	15	14
8	12	14	14	12	8	15	14	15	13
9	10	13	12	8	9	13	13	13	6
10	15	15	15	13	10	10	14	15	11
11	12	14	14	10	11	11	15	15	12
12	15	13	14	8	12	12	14	11	7
13	12	8	6	4	13	13	6	13	11
14	12	10	11	8	14	14	15	15	14
15	15	15	13	12	15	15	10	14	6
16	11	6	8	6	16	15	14	14	14
Sept 2011	Skol-ord	Läs-ord	SO/NO	Mat	Feb 2012	Skol-ord	Läs-ord	SO/NO	Mat
åk 4	(15)	(15)	(15)	(15)	åk 4	(15)	(15)	(15)	(15)
1	10	12	13	8	1	14	13	12	9
2	15	15	15	13	2	15	15	15	11
3	15	15	14	15	3	14	14	15	14
4	15	15	15	12	4	15	15	14	15
5	15	14	14	12	5	14	14	14	13
6	15	14	14	14	6	14	15	15	14
7	15	15	15	15	7	15	15	15	15
8	15	15	15	14	8	15	5	15	10
9	15	15	15	13	9	15	15	14	14
10	15	14	15	14	10	15	15	15	14
11	15	12	15	14	11	14	14	15	14
12	15	15	12	8	12	14	15	13	6
13	12	13	14	11	13	15	13	13	12
14	15	15	15	14	14	15	15	15	15
15	15	13	14	15	15	15	13	13	15
16	15	15	15	14	16	15	15	14	14

Tabell 1. Översikt över resultat på bedömningen av skolordförrådet steg 2 under två årskurser

Materialet gavs också till enspråkiga svensktalande elever i årskurserna 1-2, 3-4 och 5-6 för att undersöka om det ingående skolordförrådet var känt för dem. Det behövdes också resultat från flerspråkiga elever i samma årskurser som gick i vanliga klasser, för att kunna jämföra resultaten för eleverna i modellklasserna. Sammanlagt gavs materialet till 305 elever. I figur 1 nedan visas resultatet av en jämförelse mellan flerspråkiga och enspråkiga elever i årskurs 1. De flerspråkiga eleverna gick i vanliga klasser, dvs inte i en modellklass.

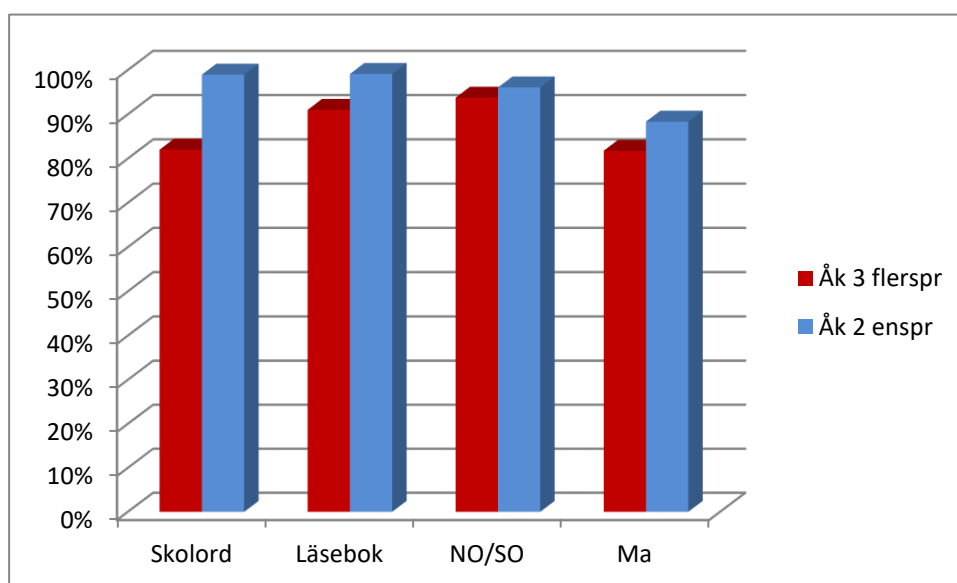
Figur 1. Jämförelse av resultat på skolordförråd steg 1 för flerspråkiga och enspråkiga elever i årskurs 1

Diagrammet visar att det finns skillnader mellan en- och flerspråkiga elever, men dessa skillnader är än så länge inte så stora. I nästa figur jämförs resultaten för enspråkiga svensktalande elever i årskurs 2 och flerspråkiga elever i årskurs 3 (figur 2 nedan).

De enspråkiga eleverna gick i årskurs 2 medan de flerspråkiga eleverna gick i vanlig klass i årskurs 3. Samtliga bedömdes med steg 2 av materialet. Trots att de gick i en lägre årskurs uppvisade de enspråkiga eleverna ett bättre resultat än de flerspråkiga. Det är inte ovanligt att skillnaderna i lexikal utveckling av majoritetsspråket, i det här fallet svenska, ökar efterhand i stället för att minska. Det allt större språkliga krav som ställs på andraspråket gör att de flerspråkiga elevernas svårigheter blir allt tydligare.

Figur 2. Jämförelse av resultat på skolordförråd steg för 2 flerspråkiga elever i årskurs 3 och enspråkiga elever i årskurs 2

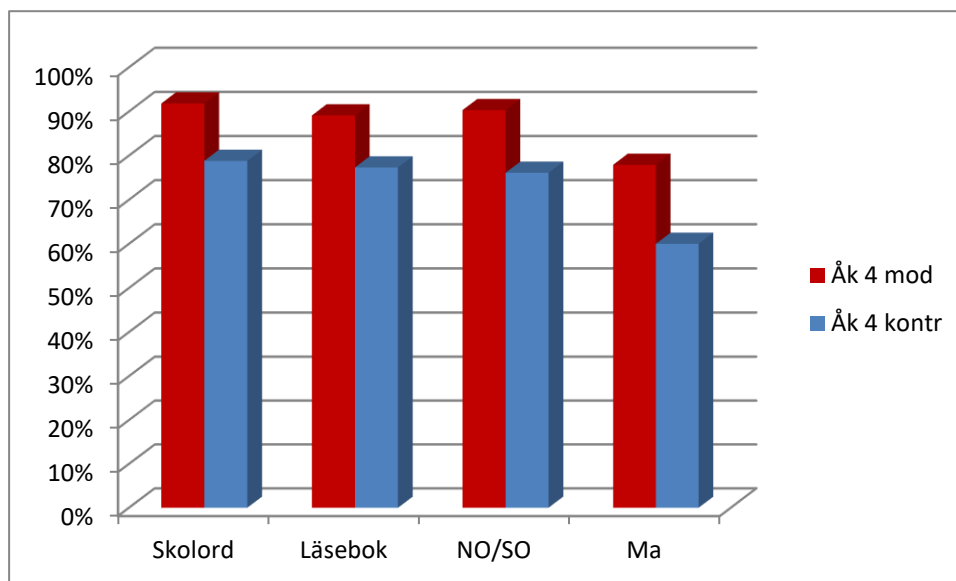

Undervisningen i modellklasserna innebar bland annat att pedagogerna generellt arbetade med genrepedagogik (Johansson & Sandell Ring 2012) för att stödja andraspråksutvecklingen.

I modellklasserna arbetade pedagogerna mycket med skolordförrådet, ofta på båda språken. Eleverna i modellklasserna fick betydligt mer modersmålsundervisning och också studiehandledning i olika ämnen. Modersmålslärarna var ofta med inne i klassrummet och kunde då direkt förklara för eleven ett begrepp som de inte förstod på svenska.

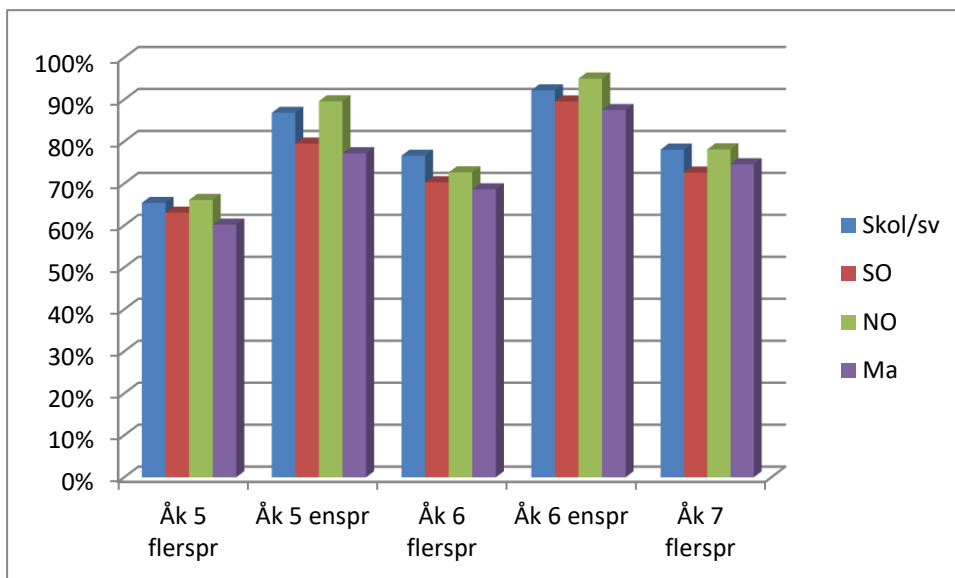
För att undersöka om undervisningen i modellklasserna medförde någon skillnad i lexikal utveckling i fråga om skolordförrådet, gavs materialet också till flerspråkiga elever i årskurs 4 på ett flertal skolor i Helsingborg och Landskrona som gick i vanliga klasser, dvs. inte i någon modellklass. Detta gjorde det möjligt att jämföra resultaten för årskurs 4 i modellklasserna resultatet för de elever i årskurs 4 som gick i vanliga klasser. Det framgår av figur 3 nedan att eleverna i modellklasserna uppvisar ett klart bättre resultat för skolordförråd. Störst skillnad mellan eleverna i modellklasserna och kontrolleleverna gällde ordförrådet i matematik.

Figur 2. Jämförelse av resultat på skolordförråd steg 2 mellan elever i modellklass och i reguljära klasser

Steg 3 i bedömningsmaterialet gavs både till en- och flerspråkiga elever i årskurserna 5-6. Dessutom bedömdes flerspråkiga elever i årskurs 7 för en jämförelse med enspråkiga elever. Resultaten visar att de flerspråkiga eleverna i åk 7 går framåt i utvecklingen av skolordförrådet, men de ligger under resultaten för enspråkiga elever i årskurs 5 inom samtliga ämnesområden.

Figur 3. Jämförelse av resultat på skolordförråd steg 3 mellan en- och flerspråkiga elever i årskurs 4-7

Detta understryker vikten av att tidigt kunna bedöma och systematiskt arbeta med skolordförrådet. Att presentera resultaten i en färgkarta som visades ovan i tabell 1 får pedagogerna en god överblick både över klassens resultat och över den enskilde elevens.

Inom projektet Modellklass utgjorde färgkartorna ett viktigt underlag i arbetet med att bedöma vad den enskilde eleven behövde för stöd. Lärarna kunde också följa utvecklingen och få feed-back för de insatser som gjordes, både på individnivå och gruppnivå.

Genomförande av bedömning

Skolordförråd steg 1

Bedömningsmaterialet på steg 1 är uppdelat på fyra delar med 10 ord i varje del, sammanlagt 40 ord. Orden kommer från en genomgång av ett stort antal läseböcker samt läroböcker i matematik, SO/NO samt ett mer allmänt skolordförråd, och de är fördelade på olika ordklasser. Hela bedömningen behöver inte göras vid samma tillfälle utan kan delas upp ämnesvis.

Materialet kan användas individuellt eller i grupp. Eleverna ska kryssa för den bild som de tycker motsvarar det ord som står bredvid. Om de inte är helt läskunniga kan pedagogisk personal läsa upp orden efterhand, och sen låta eleverna kryssa över den bild som de tycker passar. Var uppmärksam på att eleverna inte tittar på varandra när de ska markera en bild. Denna bedömning kan givetvis också genomföras individuellt.

För att materialet för steg 1 ska kunna användas även på elevens modersmål, t.ex. för nyanlända elever, har bilderna som illustrerar verb anpassats, så att alla personer är av samma kön. På detta sätt undviker man extra ledtrådar i form av verbböjning i femininum resp maskulinum.

Instruktion till elever som läser själva

På era papper finns 10 ord per sida och det finns 3 bilder efter varje ord. Ni ska sätta ett kryss över den bild som ni tror ordet betyder.

Instruktion till elever som inte läser själva

När materialet delats ut och ligger framför eleven/eleverna säger pedagogen:

På era papper finns 10 ord per sida och det finns 3 bilder efter varje ord. Jag läser upp ett ord i taget och ni ska sätta ett kryss över den bild ni tror jag menar.

Om det behövs, kan pedagogen rita en banan, ett äpple och ett päron på tavlan utan att benämna frukterna. Därefter skriver pedagogen ordet "äpple" bredvid och läser vid behov upp det. Sedan kryssas bilden med äpplet över för att demonstrera hur eleven ska göra.

Skolordförråd steg 2

Bedömningsmaterialet på steg 2 är uppdelat i fyra delar med 15 ord i varje del, sammanlagt 60 ord. Orden kommer från en genomgång av ett stort antal läseböcker samt läroböcker i matematik, SO/NO samt ett mer allmänt skolordförråd, och de är fördelade på olika ordklasser. Hela bedömningen behöver inte göras vid ett tillfälle utan kan delas upp på olika tillfällen. Det kan också delas upp ämnesvis.

Materialet kan givetvis också användas på elevens modersmål med hjälp av modersmåls lärare, för t.ex. nyanlända elever.

För att kunna bedöma ordförrådet är det viktigt att förståelsen inte hindras av elevernas eventuellt bristande läsförmåga. Elever som pedagogen anser ha en god avkodningsförmåga kan genomföra bedömningen på egen hand.

Instruktion till elever som läser själva

På papperna ni fått finns ett antal uppgifter. Bredvid meningen finns tre ord och ni ska markera ordet som ni tycker passar bäst in i meningen.

För elever som inte bedöms ha tillräcklig läsförmåga på svenska gäller instruktionen nedan.

Instruktion till elever som inte läser själva

På papperna ni fått finns ett antal uppgifter. Jag läser upp en mening i taget. Bredvid meningen finns tre ord som jag också läser upp och ni ska markera ordet som ni tycker passar bäst in i meningen.

Skolordförråd steg 3

Bedömningsmaterialet är uppdelat i fyra delar med sammanlagt 100 ord. Orden kommer från en genomgång av ett stort antal böcker som ingår i svenskämnet, läroböcker i SO, NO och matematik samt ett mer allmänt skolordförråd, och är fördelade på olika ordklasser. Det finns 20 ord inom respektive SO, NO och matematik, medan svenska och allmänna skolord är hopslagna till ett deltest med 40 ord. Hela bedömningen behöver inte göras vid ett tillfälle utan kan delas upp på flera olika tillfällen. Det kan också delas upp ämnesvis.

Materialet kan givetvis också användas på elevens modersmål med hjälp av modersmållärare, för t.ex. nyanlända elever.

Svårighetsgraden i steg 3 är högre än i de tidigare stegen, eftersom uppgifterna är anpassade till det ordförråd som behövs för att kunna följa undervisningen i de olika ämnena på denna nivå. Detta innebär en hög andel ämnesord som inte är så frekventa i vardagsspråket.

För att kunna bedöma ordförrådet är det viktigt att förståelsen inte hindras av elevernas eventuellt bristande läsförmåga. Elever som läraren anser ha en god avkodningsförmåga kan genomföra bedömningen på egen hand.

Instruktion till elever som läser själva

På papperna ni fått finns ett antal uppgifter. Bredvid meningen finns tre ord och ni ska markera ordet som ni tycker passar bäst in i meningen.

För elever som inte bedöms ha tillräcklig läsförmåga på svenska gäller instruktionen nedan.

Instruktion till elever som inte läser själva

På papperna ni fått finns ett antal uppgifter. Jag läser upp en mening i taget. Bredvid meningen finns tre ord som jag också läser upp och ni ska markera ordet som ni tycker passar bäst in i meningen.

Bedömning av resultat

Vid rättningen räknas antalet korrekt identifierade ord inom varje del. Resultatet bedöms utifrån nedanstående tabell. Det är samma antal uppgifter inom steg 1 i både åk 1 och 2, liksom för åk 3-4 inom steg 2 och åk 5-6 för inom steg 3.

På blanketterna för de olika stegen finns en ruta som heter *Alla* för det samlade resultatet, och är tänkt att en översiktlig bild. Det samlade resultatet ingår inte i den typ av översikter som visas nedan, eftersom intentionen är att läraren ska få en överblick över ordförrådet i de olika ämnena. Det är viktigt att vara uppmärksam på att stora luckor inom ett ämnesområde kan maskeras av goda resultat inom andra områden. Om eleven i stället har medelresultat inom andra områden kan ett samlingsmått ge intryck av att eleven generellt har ett litet skolordförråd.

	Steg 1 10 ord	Steg 2 15 ord
Grön	9-10	13-15
Gul	6-8	9-12
Röd	0-5	0-8
	Steg 3 20 ord	Steg 3 (skolord+svenska) 40 ord
Grön	18-20	36-40
Gul	12-17	23-35
Röd	0-11	0-22

Om resultaten förs in på ett Excel-ark kan man antingen fylla rutorna med färg efterhand eller förprogrammera arket så att färgen kommer med automatik. Resultatet blir som i exemplet nedans sin redan visats, en översikt över både klassens resultat och den enskilde elevens.

Sept 2010 åk 3	Skol- ord (15)	Läs- ord (15)	SO/ NO (15)	Mat (15)	Feb 2011 åk 3	Skol- ord (15)	Läs- ord (15)	SO/ NO (15)	Mat (15)
1	4	6	5	4	1	10	7	4	5
2	12	13	12	11	2	14	13	15	13
3	12	13	14	14	3	13	15	15	15
4	13	10	12	4	4	14	15	14	11
5	13	13	14	9	5	14	13	15	12
6	12	13	12	9	6	14	15	14	10
7	15	12	14	12	7	13	14	15	14
8	12	14	14	12	8	15	14	15	13
9	10	13	12	8	9	13	13	13	6
10	15	15	15	13	10	10	14	15	11
11	12	14	14	10	11	11	15	15	12
12	15	13	14	8	12	12	14	11	7
13	12	8	6	4	13	13	6	13	11
14	12	10	11	8	14	14	15	15	14
15	15	15	13	12	15	15	10	14	6
16	11	6	8	6	16	15	14	14	14

Givetvis behövs också andra bedömningar för att få en fullständig bild av en elevs lexikala utveckling och eventuella lexikala svårigheter. Detta material är begränsat i omfång, men fördelen med detta format är att man relativt snabbt kan identifiera de elever som behöver extra stöd.

Materialet kan också användas vid dyslexiutredningar av flerspråkiga elever om man misstänker att bristande lexikal förmåga orsakar en del av problemen.

Eva-Kristina Salameh

Litteraturreferenser

- Johansson, B & Sandell Ring, A (2010) *Låt språket bära. Genrepedagogik i praktiken.* Stockholm: Hallgren och Fallgren
- Meara, P (1996) *The dimensions of lexical competence.* In: Brown, G, Malmkjaer, K & Williams, J (eds) *Performance and competence in second language acquisition:*33-53. Cambridge: Cambridge University Press
- Salameh, E-K (2011) Lexikal utveckling på svenska och arabiska vid tvåspråkig undervisning *EDUCARE*, 3, 205-227.
- Schoonen, R & Verhallen, M (2008) The assessment of deep word knowledge in young first and second language learners. *Language* Bedömningsmaterialet är uppdelat på fyra delar med 10 ord i varje del, sammanlagt 40 ord. *ing 25*, 211-236
- Skolverket (2008) *Med annat modersmål – elever i grundskolan och skolans verksamhet.* (Rapport 321) Stockholm: Skolverket
- Thomas, W & Collier, V (2002) *School effectiveness for language minority students' long-term academic achievement.* Center for Research on Education, Diversity and Excellence. CREDE
<http://www.usc.edu/dept/education/CMMR/CollierThomasComplete.pdf>
- Verhallen, M & Schoonen, R (1998) Lexical knowledge in L1 and L2 of 3rd and 5th graders. *Applied Linguistics 19* (4), pp 452-471
- Viberg Å (1996). Svenska som andraspråk i skolan. In: Hyltenstam K. (Ed) *Tvåspråkighet med förhinder?* Lund: Studentlitteratur, 110-147